

Maahanmuuttajat ja työmarkkinat

Elli Heikkilä

Citizenship and Exclusion oli teemana 12th Annual Meeting on Socio-Economics -konferenssissa, joka järjestettiin London School of Economics'ssa Lontoossa heinäkuun alussa 2000. Konferenssi käsitteli kansalaisuus- ja syrjäytymiskysymyksiä laajasti ja monipuolisesti. Tapahduma keräsi tutkijoita ympäri maailmaa.

Konferenssissa tuli useissa eri yhteyksissä esiin maahanmuuttajien asema työmarkkinoilla. *Giovanna Procacci* Italiasta pohti uudelleenintegroutumista yhteiskuntaan ja työmarkkinoille. Hänen mukaansa uudelleenintegroituminen on kompleksinen prosessi ja pysyvä transitoilmiö, joka ei koskaan pääty. Hänen mukaansa työttömyys pelkästään ei luo köyhyyttä, vaan myös matalapalkkaiset palvelutyöt. Hän käsittelee esitelmässään minimipalkkatason lakia, joka kokeellisesti otetaan käyttöön muutamissa Italian kunnissa.

Ananda Kumara Japanista toi esiin tietotaidon siirrettävyyden kansainvälisessä muuttoliikkeessä, tapauksena Japani ja kehitysmaat. Japanissa työvoimaa on sosiaalialalla, hotellisektorilla ja maataloudessa, mikä vuoksi ulkomaisesta työvoimasta on tullut tärkeä keskustelun kohde. Työvoimapula ei johdu työvoiman puutteesta sinänsä, vaan osittain siitä, että japanilainen nuoriso ei ole kiinnostunut mainittujen alojen työstä. Myös japanilaisia teollisuusyrityksiä on sijoitettu kehitysmaihin, missä työvoimaa on saatavissa ja työvoimakulut ovat alhaiset.

Maahanmuuttajien yritystoiminta Ruotsissa oli *Ali B. Najibin* teemana. Ruotsin maahanmuuttajaväestön määrä oli 1,7 miljoonaa vuonna 1998. Useat heistä ovat saapuneet Ruotsiin 1980-luvulla tai sitä myöhemmin. He ovat sijoittuneet etupäässä suuriin keskuksiin, kuten Tukholmaan, Göteborgiin ja Malmön alueelle.

1990-luvulla yksi viidesosa uudesta yritystoiminnasta oli maahanmuuttajien käynnistämää Ruotsissa. Heidän yrityksensä ovat yleensä varsin pieniä ja työllistävät etupäässä perheenjäseniä sekä työntekijöitä, joilla on sama etninen tausta. Ruotsissa on havaittu, että 1980-luvun puolivälistä lähtien maahanmuuttajilla on ollut suurempi itsensätyöllistämistäaste kuin syntyperäisillä ruotsalaisilla. Lisäksi yritystoiminnan perustamisessa on nähtävissä merkittäviä eroja eri maahanmuuttajaryhmien välillä. Eräänä

syynä maahanmuuttajien yritysten perustamisaktiivisuuteen on se, että heillä on ollut heikko asema ruotsalaisilla työmarkkinoilla.

Suomessa maahanmuuttajien asema työmarkkinoilla vaihtelee eri kansallisuuksien mukaan. *Timo Jaakkolan* työministeriölle tekemässä tutkimuksessa "Maahanmuuttajat ja etniset vähemmistöt työhönotossa ja työelämässä" havaitaan, että länsimaista tulleilla on selvästi alhaisempi työttömyysaste kuin kolmansista maista tulleilla. Tärkeimmät tavat, joilla maahanmuuttajat ovat rekrytoituneet, ovat suomalaisten ystävien kautta saadut kontaktit tai työvoimatoimiston palvelut. Korkeakoulututkimuksen omaavat ovat onnistuneet saamaan työtä paremmin lehti-ilmoitusten kautta.

Timo Jaakkolan tutkimuksessa 83,7 % maahanmuuttajista piti suurimpana syynä työhön pääsyn vaikeuteen Suomen korkeaa työttömyyttä ja kilpailun kovuutta. Yli kolme neljäsosaa maahanmuuttajista koki, ettei heidän ulkomaista työkokemustaan arvoteta Suomessa tai että heidän puutteellinen suomen kielen taitonsa on ollut työllistymisen esteenä.